

ชื่อสารนิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์การกำจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ผู้วิจัย : พระณัฐกิตติ อนารโท (ผุยเหง้า)

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

: พระมหาประมวล ฐานทตฺโต, ป.ธ.๖, ป.วค. พธ.บ. (ภาษาไทย),
M.A. (Ling) M.A., Ph.D. (Pali & Bud.)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เล่มนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษามลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การกำจัดมลทินและอานิสงส์ที่ปราศจากมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเน้นการศึกษาในเชิงเอกสารโดยทำการรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา เอกสารที่เกี่ยวข้อง เก็บนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์อธิบายในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า มลทินในพระสูตรต้นปิฎก หมายถึงความไม่บริสุทธิ์ ความเศร้าหมอง ความขุ่นมัว ความสูญสิ้น พระวินัยปิฎก หมายถึงการล่วงละเมิดสิกขาบทที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้แล้ว, พระอภิธรรมปิฎก หมายถึงลักษณะของจิตใจที่เป็นไปตามอำนาจของกิเลส มลทินมี ๒ ประเภท คือ มลทินภายนอกและภายใน โทษของมลทิน คือทำให้จิตใจเกิดความเศร้าหมอง ขุ่นมัว สูญสิ้นและเป็นทุกข์ สิ่งที่ทำให้เกิดมลทิน เช่น ความโกรธ ความเกลียด ความอิจฉา ความริษยา ความขี้เกียจ ความมกกวอด ความมายา ความมกมากและความเห็นผิด เป้าหมายของการกำจัดมลทิน เพื่อให้มีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

ส่วนวิธีการกำจัดมลทินให้ปฏิบัติตามหลักของอริยมรรคมีองค์ ๘ หลักโอวาทปาฏิโมกข์ หลักสมบัติแห่งความดี หลักธรรมแห่งความดี เพื่อให้ชีวิตดำเนินไปด้วยดี มีสติปัญญา

จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า การกำจัดมลทินทำให้ได้รับอานิสงส์ คือ ทำให้มีชีวิตได้อยู่ใกล้พระธรรม ทำให้ไม่ตายจากความดี ทำให้พ้นจากความทุกข์ เมื่อตายจากโลกนี้ย่อมได้ไปเกิดในสุคติที่ดีและได้อานิสงส์สูงสุด คือ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏสงสารอีก

Thematic Paper Title : An Analytical Study of Eradicating the Flaws in
Theravāda Buddhism

Researcher : Phra Natthakitti Anārado (Phui-ngao)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Thematic Paper Supervisor

: Phramaha Pramuan Thanatatto, Pali VI,B.A. (Thai),
P.G. Dip. in I.P.R. (Phi.&Religion), M.A. (Ling.),
M.A. (Pali&Bud.), Ph.D. (Pali&Bud.)

Date of Graduation : February 29, 2012

Astract

The objectives of this thesis were to 1) study the impurities in Theravāda Buddhism, and 2) analyze the elimination of impurities and virtue without impurities in Theravāda Buddhism – a qualitative study of which its emphasis is on the paper based study made through a collection of information from Tripitaka, exegesis, and related documents before taking them into analysis, synthesis, and descriptive.

The study results revealed that impurities in Theravāda Buddhism mean sadness, despondency, and bereavement. Vinayapitaka means violation of Sikkhapada (a disciplinary rule), which was prescribed by Lord Buddha. Abhidhamma Pitaka means the nature of the mind which flows to the power of passion. Impurities consist of 2 types : the external impurities and the internal impurities. Dangers of impurities are sadness, despondency, and bereavement and suffering of mind. Causes of impurities are anger, hatred, jealousy, laziness, flaunt, illusion, greed, and not knowing what is right and wrong. Goals for elimination of impurities are to bring happiness into both this life and the next,

Ways to eliminate impurities from mind are to follow the practices of Ariyamagga 8 principles, Ovādapātimokkha principles, the principles of goodness, and the principles, of good Dhamma, in order to lead our lives with peace and wisdom.

It was found from the study that elimination of impurities led us to receiving of virtue, living our lives closer to Dhamma, not dying from goodness, releasing from the suffering, being born in the better life, and the most virtue of all is not wandering in the Round of Existence.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากพระมหาประมวล ฐานตฺโต อาจารย์ควบคุมสารนิพนธ์ กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำเป็นอย่างดี ทั้งให้ความเอาใจใส่ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและอนุโมทนาขอบคุณต่อคณะกรรมการทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณท่านพระครูภาวนาโพธิคุณ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ บ้านโนนทัน เจ้าคณะตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่เมตตาให้ทุนในการศึกษาในชั้นดุสิตบัณฑิต หลวงพ่อทองคำ ทุมมธโร เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมสันคู บ้านแม่ใน ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ให้คำปรึกษาและที่พักอาศัยพร้อมให้กำลังใจในการทำวิจัยมาโดยตลอด

ขออนุโมทนาขอบพระคุณ คุณพ่อถวิล คุณแม่นุ่น ผุยเหง้า ผู้เป็นโยมบิดามารดา พร้อมโยมแม่ชีรุ่งทิพย์ สมบูรณ์สาร และทั้งพี่น้องทุกคนผู้มีอุปการคุณ เพื่อนนิสิตปริญญาเอก คณาจารย์และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นที่ให้กำลังใจ ให้คำชี้แนะและบริการด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการทำวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จด้วยดี

ประโยชน์อันเกิดจากผลงานวิจัยในเล่มนี้ ขอน้อมบูชาพระรัตนตรัย และขออุทิศให้แด่ดวงวิญญาณท่านพระครูโพธารักษ์อดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิ์ไทรบ้านท่าค้อ ตำบลท่าค้อ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม แด่ด้วยวิญญาณพระครูโพธิสารคุณอดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิ์บ้านโนนทัน พ่อคู่ทัน พ่อคู่พันธ์ แม่คู่ผัด แพงเนตร ครูบาอาจารย์และเจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยและเป็นอีกหนึ่งแหล่งข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าการศึกษาเรื่องการกำจัดมลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท อันจะนำไปสู่การคลายออกจากความทุกข์ที่แท้จริง

พระณัฐกิตติ อนารโท (ผุยเหง้า)

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

สารบัญ

เนื้อหา

หน้า

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓	ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๔	ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๕	คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖	บททวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๑.๗	วิธีดำเนินการวิจัย	๑๒
๑.๘	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๒
๑.๙	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๑๓

บทที่ ๒ มลทินในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๒.๑	ความหมายของมลทิน	๑๔
๒.๑.๑	ในพระสุตตันตปิฎก	๑๕
๒.๑.๒	ในพระวินัยปิฎก	๑๕
๒.๑.๓	ในพระอภิธรรมปิฎก	๑๗
๒.๑.๔	ในอรรถกถา	๑๗
๒.๑.๕	ในทัศนะนักวิชาการทางพุทธศาสนา	๑๘
๒.๒	ประเภทของมลทิน	๑๘
๒.๒.๑	มลทินภายนอก	๑๙
๒.๒.๑.๑	สาเหตุของการเกิดมลทินภายนอก	๒๐
๒.๒.๒	มลทินภายใน	๒๑
๒.๒.๒.๑	สาเหตุของการเกิดมลทินภายใน	๒๑
๒.๓	ความสำคัญของมลทิน	๒๓
๒.๓.๑	ในด้านการครองเพศพรหมจรรย์	๒๓
๒.๓.๒	ในด้านการครองเรือน	๒๖

๒.๓.๓ ในด้านการปฏิบัติธรรม	๒๘
๒.๓.๔ ในด้านการบำเพ็ญบารมี	๒๙
๒.๔ ลักษณะของมลทิน	๓๐
๒.๔.๑ มลทินโดยธรรมชาติ	๓๑
๒.๔.๒ มลทินโดยความจงใจ	๓๓
๒.๔.๓ มลทินโดยความเกี่ยวข้องคลุกคลี	๓๓
๒.๕ ตัวอย่างที่เป็นมลทิน	๓๗
๒.๖ โทษของมลทิน	๕๑
บทที่ ๓ วิเคราะห์การกำจัดมลทินและอานิสงส์ที่ปราศจากมลทินในพุทธศาสนาเถรวาท	๕๓
๓.๑ เหตุทำให้เกิดมลทิน	๕๓
๓.๑.๑ อายตนะภายใน	๕๔
๓.๑.๒ อายตนะภายนอก	๕๔
๓.๑.๓ มีความลำเอียง	๕๘
๓.๑.๔ ธรรมที่เป็นไปในฝ่ายเสื่อม	๕๘
๓.๑.๕ เจตนา	๕๙
๓.๑.๖ อาชีพฆาตีย์ทำการค้า	๕๙
๓.๒ การให้ผลของมลทิน	๖๐
๓.๒.๑ มลทินให้ผลในทางดี	๖๐
๓.๒.๒ มลทินให้ผลในทางชั่ว	๖๒
๓.๒.๓ ผลของการปราศจากมลทิน	๖๒
๓.๓ วิธีปฏิบัติเพื่อกำจัดมลทิน	๖๔
๓.๓.๑ หลักของจริยธรรมและจริยศาสตร์ขั้นต้น	๖๔
๓.๓.๒ จริยธรรมและจริยศาสตร์ขั้นกลาง	๖๕
๓.๓.๓ จริยธรรมและจริยศาสตร์ขั้นสูง	๖๖
๓.๓.๔ หลักธรรมแห่งความดี	๖๙
๓.๓.๕ หลักธรรมสมบัติแห่งความดี	๖๙
๓.๔ เป้าหมายของการกำจัดมลทิน	๗๐
๓.๔.๑ เพื่อบรรลุความสุขในปัจจุบัน	๗๐
๓.๕ ภาวะของการกำจัดมลทิน	๗๑

๓.๖ อานิสงส์ที่ปราศจากมลทิน	๗๖
๓.๖.๑ ทำให้ไม่มีความเดือดร้อน	๗๔
๓.๖.๒ ทำให้ไม่ไปสู่อบาย ทุกติ วินิบาต นรก	๗๕
๓.๖.๓ ทำให้พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง	๗๕
๓.๖.๔ ทำให้ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏสงสาร	๗๗
๓.๖.๕ ทำให้สัตว์ได้ใกล้ชิดมรรคผลนิพพานมากขึ้น	๗๖
๓.๗ สรุป	๗๖
 บทที่ ๔ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	๗๘
๔.๑ สรุปผลศึกษา	๘๘
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๘๐
 บรรณานุกรม	๘๒
ประวัติผู้วิจัย	๘๕

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑.คำย่อภาษาไทย

๑.๑ คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง การอ้างในระบบจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำชื่อคัมภีร์ ดังตัวอย่างเช่น ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๖/๑๐ หมายถึง ทีฆนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๑๖ หน้าที่ ๑๐ ดังนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.	(ไทย) = วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย) = วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จู.	(ไทย) = วินัยปิฎก	จูฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปิณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปิณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปรปิณณาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.นิ	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ส.สพา.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สพายตนวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อ.ทุก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.เอกก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.ติก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.จตุกก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.ปญจก.	(ไทย) = สุตตันตปิฎก	อังกุตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)

อ.ง.ฉก.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.ง.อฏฐก.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
ข.ธ.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ข.อุ.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อุทาน	(ภาษาไทย)
ข.อิติ.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
ข.วิ.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	วิมานวัตถุ	(ภาษาไทย)
ข.เปต.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เปตวัตถุ	(ภาษาไทย)
ข.เถร.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถา	(ภาษาไทย)
ข.ชา.เอกก.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกกนิบาตชาดก	(ภาษาไทย)
ข.สุ.	(บาลี) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตันตปิฎกปาติ	(บาลี)
ข.ม.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิเทศ	(ภาษาไทย)
ข.จู.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จูฬนิเทศ	(ภาษาไทย)
ข.อป.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทาน	(ภาษาไทย)
ข.พุทธ.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	พุทธวงศ์	(ภาษาไทย)
ข.จริยา.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จริยาปิฎก	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อ.กิ.สง.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก	ธรรมสังคณี	(ภาษาไทย)
อ.กิ.วิ.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก	วิกั้งค์	(ภาษาไทย)

ปกรณวิเสศ

วิสุทฺธิ.	(ไทย) =	วิสุทฺธิมรรคปกรณ	(ภาษาไทย)
-----------	---------	------------------	-----------

๑.๒ คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์อรรถกถา

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้อรรถกถา ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง การอ้างอิงในระบบจะระบุ ลำดับเล่ม (ถ้ามี)/หน้า ตัวอย่างเช่น ม.ม.อ. (ไทย) ๑๒/๒๐๗/๒๒๐ หมายถึง มัชฌิมนิยาม ปปัญจสุทฺธิ มूलปิณณาสกัอรรถกถา ภาษาไทย เล่ม ๑๒ ข้อ ๒๐๗ หน้า ๒๒๐

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

วิ. ป.อ.	(บาลี) =	วินัยปิฎก สมณฑปาสาทิกา ปรีวารวคคอุทฺธกถา	(ภาษาบาลี)
----------	----------	--	------------

อรรถกถาพระสูตรตันตปิฎก

- ที.สี.อ. (ไทย) = ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีลขันธวรรคอรรถกถา (ภาษาไทย)
 ขุ.ธ.อ. (บาลี) = ขุททกนิกาย ธรรมบทอรรถกถา (ภาษาไทย)

๑.๓ คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์ฎีกาพระวินัยปิฎก

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ฎีกา ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง การอ้างอิงในระบบจะระบุ ลำดับเล่ม (ถ้ามี) /หน้า ตัวอย่างเช่น ที.สี.ฎีกา. (บาลี) ๑/๒๗๖/๓๗๓ หมายถึง ทีฆนิกาย สีนตอปปกาสินีลลภขณธวคคฎีกาภาษาลล เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๓๗๓ ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ฎีกาพระวินัย

- สารตอ.ฎีกา. (ไทย) = สารตอที่ปนีฎีกา (ภาษาไทย)
 วินย.ฎีกา. (ไทย) = วินยาลงการฎีกา (ภาษาไทย)

ฎีกาปกรณ์วิเสส

- วิสุทฺธิ.จุพฎีกา. (ไทย) = ปรมตอณนจุสา วิสุทฺธิมคคจุพาปีฎีกา (ภาษาไทย)